

BALTICA, Volume 19. No. 1, P. 1-48. June 2006.
<http://www.geo.lt/Baltica/baltica.htm>

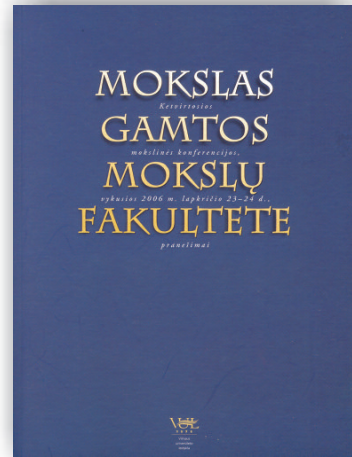
Žurnalas „BALTICA“ – tęstinis leidinys, leidžiamas nuo 1963 m. ir skirtas Baltijos jūros aplinkos geologinėms problemoms, kvartero geologijos, klimato kaitos, paleogeografijos, aplinkos geologijos, tektonikos ir sedimentologijos problemoms.

Šiame žurnalo numeryje skelbiamų straipsnių temos susijusios su Baltijos krantų dinamikos, klimato kaitos tyrimais, radioizotopinių metodų taikymu kvartero holoceno darinių amžiui nustatyti ir morfometriniais Kuršių nerijos kopų tyrimais.

Mokslas Gamtos mokslų fakultete // Ketvirtosios mokslinės konferencijos, vykusios 2006 m. lapkričio 23-24 d., pranešimai. Vilniaus universiteto leidykla, 2006, 288 p.

Konferencijoje perskaityti trys plenariniai pranešimai: apie klimato kaitą politiniu, ekonominiu ir socialiniu aspektu; biologijos paradigmas, jų kilmę ir kaitą; orogeninį magmatizmą Vakarų Lietuvos kristaliniame pamate. Konferencijos Vilniaus universiteto GMF vyksta kas 4 metai. Jų tikslas – stiprinti savitarpio supratimą tarp gamtos mokslų srityje mokslinius tyrimus atliekančių specialistų.

Konferencijos pranešimai buvo skaitomi dviejose sekcijose: biomokslų sekcijoje – 10 žodinių ir 22 standiniai; geomokslų sekcijoje – 8 žodiniai ir 8 standiniai.

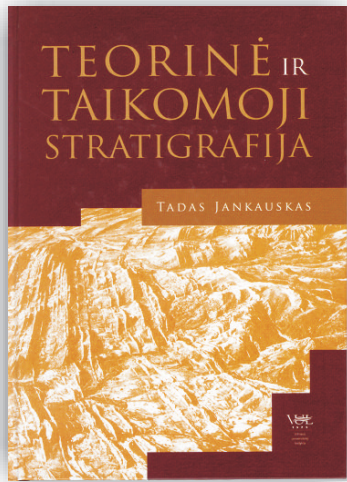
G.Motuzas. Magminių ir metamorfinių uolienu petrologija. Vadovėlis aukštosioms mokykloms. Vilniaus universiteto leidykla, 2006, 332 p.

Petros graikiškai yra uoliena, petrologija – mokslas apie uolienas. Uolienos mus supa nuolat, tik jas ne visada pastebime. Jas matome, kai einame akmeniniu gatvės grindiniu, lipame laiptais ar užkliūvame už laukų akmenis, kabariojamės kalnų šlaitais, rankiojame pajūrio apvalainukus ar žvelgiame į daug mačiusį Puntuką. Nebylios uolienu akys žvelgia į mus iš antkapio ar blizgančios ištaigingo pastato sienos.

Vadovėlio turinys susiklostė dėstant magminių ir metamorfinių uolienu petrologijos kursą Vilniaus universitete. Todėl jis pirmiausia skirtas geologijos studentams, kuriems reikalingas kaip bendro universitetinio geologinio išprusimo ir gamtamokslinės pasaulėžiūros dalis. Kartu tai tarsi abėcėlė tiems, kurie norėtų siekti petrologijos žinių ar jas taikyti kitose geologijos mokslo ir praktikos srityse.

Be to, vadovėlis gali būti naudingas ir bent įdomus ir kitų specialybių žmonėms, susiduriantiems su uoliena – geografs, statybininkams ir architektams, dirvotyryninkams, ekologams.

Vadovėlyje pateiktos bendros žinios apie uolienu skirstymą (sistematiką), atskirų uolienu rūšių ypatybes – cheminę ir mineralinę sudėtį, susidarymą, išplitimą, užsimenant ir apie tai, ką jos gali pasakyti apie Žemės praeitį ar su jomis susijusias naudingąsias iškasenas.

T. Jankauskas. Teorinė ir taikomoji stratigrafija. Vadovėlis. Vilniaus universiteto leidykla 2006, 167 p.

Vadovėlis skiriamas aukštųjų mokyklų studentams, doktorantams, geologams gamybininkams ir mokslininkams, besidomintiems teorinės ir taikomosios stratigrafijos pagrindais. Jame apžvelgiami stratigrafijos mokslo tikslai, uždaviniai, principai ir metodai, detaliai nagrinėjama stratigrafinė klasifikacija, stratigrafinių schemų ir skalių sudarymo taisyklės, stratigrafinių darbų procedūros ir organizavimo klausimai. Vadovėlis parengtas remiantis autoriaus 1994-2004 metais Vilniaus universiteto studentams skaitytomis paskaitomis, literatūros duomenų apibendrinimais ir asmenine patirtimi, įgyta per 45 metus, sprendžiant įvairius Sibiro, Uralo, Rytų Europos, Vidurinės Azijos ir Artimųjų Rytų viršutinio proterozojaus ir apatinio paleozojaus paleontologijos ir stratigrafijos klausimus.

Autoriaus išdėstytos teorinės pozicijos suderintos su Tarpautinio stratigrafijos vadovo (*International Stratigraphic Guide*, 1994) bei jo pagrindu parengto Lietuvos stratigrafijos vadovo (Grigelis ir kiti, 2002) rekomendacijomis.

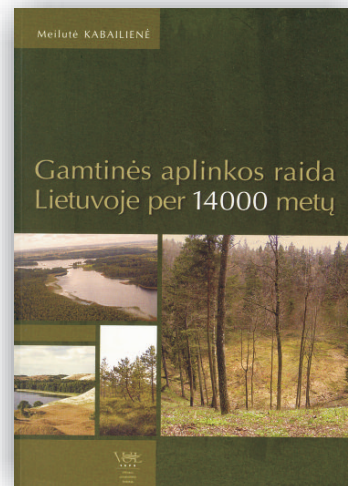
M. Kabailienė. Gamtinės aplinkos raida Lietuvoje per 14000 metų. Monografija. Vilniaus universiteto leidykla, 2006, 471 p.

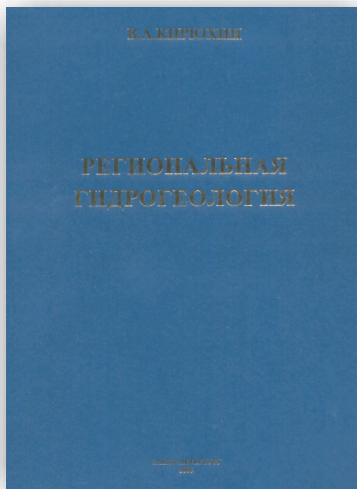
Knygos autorė jau keliasdešimt metų tiria Lietuvos ežerų, pelkių ir senovinių Baltijos jūros baseinų nuosėdų žiedadulkes ir diatomėjas. Šie duomenys panaudoti paleoekologinėms rekonstrukcijoms, ežerų ir pelkių raidai nagrinėti.

Knygoje pateikiama ankstesniųjų tyrimų apžvalga nuo XX a. pirmosios pusės iki šių dienų darbų, apibūdinamos fizinės geografinės sąlygos (reljefas, klimatas, dirvožemiai, augalija) įvairiose Lietuvos dalyse, detalai nagrinėjami paleoekologinių sąlygų tyrimo bei atkūrimo metodai ir jų duomenų interpretavimo problemos.

Apibūdintos ežerų, pelkių ir Baltijos jūros stadijų pakrantės nuosėdos ir jų stratigrafinis skirstymas. Didelę darbo dalį sudaro ištirtųjų ežerų ir pelkių tyrimų duomenų charakteristika. Be to, knygoje aprašyta augalijos, klimato ir dirvožemių kaita įvairiais laikotarpiais, pradedant paskutinio atslinkusio ledyno deglaciacija, išnagrinėti ežerų ir pelkių raidos dėsningumai, Baltijos jūros pakrantės raida, apibūdintas žmogaus poveikis aplinkai ir jo tyrimo metodai.

Knygoje apibendrinta tyrimų medžiaga gali būti svarbi daugelio sričių specialistams – ekologams, klimatologams, geografams, geologams, paleobotanikams ir archeologams, taip pat kaip papildoma literatūra pravers aukštųjų mokyklų studentams gamtininkams bei archeologams.

В.А. Кирюхин. Региональная гидрогеология. Учебник для вузов. Санкт-Петербургский государственный горный институт (технический университет), 2005, 344 с.

V.A. Kiriuchin. Regioninė hidrogeologija. Vadovėlis aukštosioms mokykloms. Sankt-Peterburgas, S.-Peterburgo technikos universitetas, 2005, 344 p.

V.A. Kiryukhin. Regional Hydrogeology. A handbook for higher schools. St.-Petersburg State Mining Institute (Technological University), 2005, 344 p.

Sankt-Peterburgo technikos universiteto profesorius Vladimir Kiriuchino, ilgus metus dėsciusio *Regioninės hidrogeologijos* studijų dalyką, parengtas leidinys svarbus tiek teoriniu ir praktiniu, tiek hidrogeologijos studijų požiūriu. Rusų mokslininkai, tyrinėdami didžiuose teritorijas, sudarytas iš įvairių orogenezių kalnuotų masų ir sedimentacinių baseinų darinių, turi galimybę išaiškinti regioninius požeminio vandens susidarymo dėsningumus, pagrįsti kontinentų ir pasaulinio vandenynų sistemų (struktūrų) išskyrimo principus.

Vadovėlį sudaro trys dalys: pirmoji skirta regioninės hidrogeologijos teoriniams pagrindams, antroji – Rusijos ir kaimyninių šalių regioninei hidrogeologijai, trečioji – kontinentų hidrogeologijai. Lietuvos skaitytojui, dar nepamiršusiam rusų kalbos, ši knyga gali būti gana naudinga: pirma, teoriniu požiūriu, nes joje išsamiai aptarti regioniniai požeminio vandens dinamikos ir fizinių savybių bei cheminės sudėties formavimosi dėsningumai įvairiose geologinėse ir klimatinėse sąlygose; antra, atsiradus galimybei laisvai keliauti ne tik po Europą, bet ir po kitus žemynus, geologui svarbu turėti nors elementarų supratimą apie kitų šalių bei regionų geologines ir hidrogeologines sąlygas.

Su knygos turiniu galima susipažinti Vilniaus universiteto Hidrogeologijos ir inžinerinės geologijos katedroje (Ciurlionio g. 21).

В. А. Загородных, Т. А. Кунаева. Геология и полезные ископаемые Калининградского региона. Калининград, 2005, 208 с.

V. Zagorodnykh, T. Kunajeva. Kaliningrado regiono geologija ir naudingosios iškasenos. Kaliningradas, 2005, 208p.

V.A. Zagorodnykh, T.A. Kunayeva. Geology and Useful Minerals of the Kaliningrad Region. Kaliningrad, 2005. 208 p.

Leidinyje išsamiai aprašyta Kalinigrado srities geologinė sandara, tyrimų ir geologinio vystymosi istorija, geologiniai procesai, žemės gelmių naudojimo teisinis reglamentavimas, naujų atradimų perspektyvos, geocheminiai veiksniai, veikiantys žmogų, gyvūnus ir augmeniją. Ypač detalai aprašytos naudingosios iškasenos – tiek eksploatuojamos (nafta, gintaras, statybinės medžiagos, durpė), tiek ir perspektyvinės (rudoji anglis, akmens druska, metalai, degieji skalūnai, kalio-magnio fosforitai, glaukonitai ir kt.). Knyga iliustruota spalvotais scheminiais kvartero ir prekvartero geologiniais žemėlapiais bei pjūviais.

Kadangi tai knyga apie gretimo regiono geologiją ir naudingąsias iškasenas, ji turėtų sudominti mūsų šalies geologus. Knygą galima rasti Lietuvos geologijos tarnybos Informacijos skyriuje (Vilnius, Konarskio 32).

